

Split, 23. studenog 2021. godine

Predmet: Priopćenje za javnost u vezi „uređenja“ Pazara

Poštovani,

Recentna događanja oko Pazara (splitske glavne tržnice) su, iz perspektive Društva arhitekata Splita, samo dio začaranog kruga ponavljanja i upozoravanja na način planiranja i realizacije tako važnih gradskih prostora. Da podsjetimo, razni gradonačelnici imali su planove uređenja glavne gradske tržnice, a spajao ih je samo zajednički nazivnik – netransparentnost.

Da izvadimo neke natuknice reakcija DAS-a na temu uređenja Pazara kroz godine:

2013.

„Povodom medijskih napisa, Predsjedništvo Društva arhitekata Splita mišljenja je da planirana procedura i način rješavanja prostora splitske tržnice uvelike smanjuje kvalitetu i degradira kompaktnost jednog od najvažnijih gradskih prostora u pogledu njegove funkcije, estetike i općeg potencijala.

Prostor splitske tržnice kontaktni je prostor Dioklecijanove palače i jedinstvena cjelina te ga kao cjelinu treba i sagledavati. Bilo kakvo parcijalno rješavanje bez jasnog kriterija kvalitete nije prihvatljivo.

S obzirom na prije navedene činjenice i očigledno stvaranje atmosfere negiranja kulture natječaja, Predsjedništvo Društva arhitekata Splita deklarativno naglašava da je jedini prihvatljiv i društveno odgovoran način za dobivanje najboljeg i strukovno najprimjerenijeg rješenja, kako prostora splitske tržnice, tako i bilo kojeg drugog važnog gradskog prostora, javni natječaj.“

2020.:

„Moralna obveza naručitelja, jasna je, u ovom slučaju Grada, kod naručivanja dokumentacije koja je financirana javnim novcem je da transparentno i otvoreno definira čemu ona služi i što ona sadrži.“

„Što se tiče arhitektonske struke, za zadana područja je jedini prihvatljivi proces izrade daljnje dokumentacije onaj kroz provedbu javnog i otvorenog arhitektonskog natječaja.“

Društvo arhitekata Splita je u siječnju ove godine (2021.) potpisalo sporazum s gradom Splitom u kojem smo se obvezali pružati savjetodavne usluge i davati stručne smjernice. Na drugom kraju spektra to znači da direktno upozoravamo grad na sve potencijalne probleme u domeni planiranja i artikulacije prostora te se u ponudi rješenja oslanjamo isključivo na stručne premise, iznad političkih i populističkih kratkovidnosti, te nam je isključiv cilj dobrobit grada i njegovih građana.

**DRUŠTVO
: ARHITEKATA
SPLITA**

ADRESA Starčevićeva 24 c, Split 21000
RAČUN (IBAN): HR2624070001100579336
OIB 88950229770
MATIČNI BROJ 03143759
E-MAIL info@d-a-s.hr
WEB www.d-a-s.hr

Proces pomicanja štandova u Hrvojevoj ulici spada u logične i očekivane radnje u svrhu (barem) započinjanja uređenja tržnice. Ali postoji jedan problem – opet se kreće obrnutom logikom, upravo onom koja je Splitu priskrbila notorni naziv „privremenog grada“. Zbog logističkih nemogućnosti, manjka političke volje ili političke moći, opet se kreće u rješavanje dijela prostora s mikroplaniranjem, bez sagledavanja cjeline, zazivajući još jedno „privremeno rješenje“ koje će (p)ostati stalno.

Takav način razmišljanja dokazano nije, a niti će biti zamjena za ključan i poželjan proces koji bi trebao ponuditi sagledavanje kompletnog prostora Pazara – javni arhitektonski natječaj.

S obzirom na to da se Pazar neće (a ni ne može) cijeli uređivati istodobno, javni natječaj bi predvidio fazno rješavanje, postavio ključne zone po fazama, definirao neuralgične točke, detektirao prioritete i prezentirao načine rješavanja istih.

Proces natječaja počinje izradom programa koji će analizirati sve što je potrebno i tako usmjeriti rješenja arhitekata prema rezultatu koji je prihvatljiv svima. Sa svim javnim prostorima u gradu, a pogotovo s „pazarom“, ne smije biti improvizacije. Također, u smislu kvalitete i mogućnosti biranja najboljeg rješenja javni arhitektonskom natječaju nema premca – ne postoji arhitekt ili arhitektonski ured koji bi a priori kreirao bolje rješenje nego više desetaka stručnjaka koji se trude i natječu za što bolju artikulaciju nekog javnog prostora koji je prethodno kvalitetno definiran programom. Tko govori drugačije, to govori iz neznanja ili dubioznih motiva.

Što se same splitske tržnice tiče, radi se o području koje sadrži slojeve od antike do 2. Svjetskog rata (nakon kojeg je teren samo izravnat), o području s velikim arheološkim potencijalom (očekuju se značajni nalazi), a koje nije (arheološki) istraženo. Predstavlja još uvijek živo srce mediteranskog grada. S obzirom na to da se tržnica nalazi u zoni zaštite UNESCO-a, uz palaču, ciljamo takav proces podignuti na veću, nacionalnu razinu, tako da ćemo kao lokalno udruženje arhitekata, ako bude prilike u organizaciji natječaja, uključiti krovnu udrugu arhitekata RH u cijelu priču.

Svakako moramo napisati natuknice s aktivnostima u kontekstu budućnosti splitskog Pazara:

- Medijski istup prema Gradu Splitu u kojem je potrebno ukazati na vrijednost prostora gradskog pazara kao i aktiviranja šire društvene zajednice u rješavanju otvorenih pitanja s obzirom na važnost teme
- Organizacija javnog urbanističko-arhitektonskog natječaja za cijeli prostor pazara koji kao rezultat treba imati trajno i cjelovito arhitektonsko rješenje te jedinstveno uređenje i organizaciju djelatnosti na splitskom pazaru
- U uvjetima natječaja potrebno je propisati način zaštite kulturne baštine, način organizacije i zoniranje pojedinih djelatnosti na području pazara
- Kroz javni urbanističko-arhitektonski natječaj je potrebno definirati novi izgled prodajnog mjesta (štanda) koji treba na kvalitetan način funkcionalne i estetske zahtjeve (mogućnost rada u svim vremenskim uvjetima, minimalni tehnički uvjeti obzirom na različite oblike trgovine)

**DRUŠTVO
: ARHITEKATA
SPLITA**

ADRESA Starčevićeva 24 c, Split 21000
RAČUN (IBAN): HR2624070001100579336
OIB 88950229770
MATIČNI BROJ 03143759
E-MAIL info@d-a-s.hr
WEB www.d-a-s.hr

- Potrebno je jasno zonirati pojedine djelatnosti na području pazara kako bi se dugoročno postigla kvalitetna organizacija i funkcionalnost cijelog prostora
- Kroz uvjete natječaja je potrebno definirati način zaštite kulturološkog fenomena otvorene gradske tržnice koja u velikom broju mediteranskih gradova predstavlja značajan doprinos očuvanju života u gradskim jezgrama.

Ključna zanimljivost je da ove natuknice NISU napisane od strane DAS-a (iako se s njima apsolutno slažemo), već je dopis s ovim natuknicama je poslan DAS-u od strane *Udruge Stari Pazar – prodavači*.

To je još samo jedan argument u prilog tvrdnji da je javni arhitektonski natječaj civilizacijski standard, a očito i društveni konsenzus od kojeg nitko od društveno svjesnih aktera neće odstupati.

U ime Društva arhitekata Splita

Daša Gazde, dia
Predsjednica

